

Drazí architekti... — Etika architektury

Projekt „Drazí architekti...“ chce podnítit diskusi na téma role architekta v současné společnosti – jak je vnímaná samotnými architekty, tak i jinými profesemi, které se zabývají společenskými či environmentálními tématy (geografové, sociologové, antropologové, politologové, kunsthistorici, filozofové, umělci, ekonomové, politici atd.).

Druhý ročník s tématem etiky architektury volně navazuje na ročník první, který se uskutečnil v červnu 2017 v Galerii Architektury Brno. V něm kurátorka Karolína Plášková vyzvala téměř 200 architektů a architektek a dalších odborníků ze spřízněných oborů (teorie, historie, kritika, sociologie, antropologie, geografie apod.) k vyjádření názoru na roli architektů a architektek. Příspěvky ve formě textů či videí byly také publikovány v online publikaci (PLÁŠKOVÁ, Karolína, ed. Drazí architekti... [online]. Brno: Galerie Architektury Brno, 2018. ISBN 978-80-907120-0-3. Dostupné z: <http://galeriearchitektury.files.wordpress.com/2018/01/drazi-architekti1.pdf>). K výstavě proběhly dvě doprovodné diskuse.

Záměrem projektu „Drazí architekti... — Etika architektury“ však není redukovat etiku architektury do roviny dodavatelsko-odběratelských vztahů, ale vzbudit diskusi nad možnostmi architektonické praxe – jakou má moc (utváření prostředí) a kdo má moc nad ní. Jak architekti uvažují při práci na kontroverzních projektech? Jak se rozhodují o volbě klientů či projektů? Jaký mají manévrovací prostor, zodpovědnost a respekt vůči ostatním zainteresovaným aktérům na projektech?

Měla by být architektura (a urbanismus) vizionářská, pokoušet se udávat směr a překonávat tak některé negativní jevy ve společnosti? V období modernismu architekti, urbanisté a další odborníci zapojení do procesu plánování měst sdíleli přesvědčení, že jejich posláním a odpovědností je usilovat o lepší místa k životu. Po selhání modernistického projektu se k takové roli mnoho architektů či urbanistů nehlásí, postmoderní architektura přijala politickou ekonomiku pozdního kapitalismu a zřekla se souvislosti se společenskými problémy. Architektura se tak stala čím dál zřetelněji sociálně a politicky slepou – profese, která měla zpochybňovat status quo, se stala loajálním spolupachatelem ekonomického systému, pohlízející na pozemky a nemovitosti pouze jako na komoditu (více či méně) vhodnou pro ekonomický rozvoj. V drtivé většině popisují architekti současné „manželství“ architektonické praxe s globalizovanou, neoliberalní ekonomikou jako nevyhnutelné nebo dokonce žádoucí, přijímají snad i ty nejcyntičtější a urbanisticky nejzkorumpovanější zakázky a zřejmě je jim jedno, že svým umem propůjčují krásnou tvář mnohdy ošklivé realitě kapitalistického rozvoje měst. Problémy charakteristické pro neoliberalní urbanismus (rostoucí sociální a prostorová nerovnost, praktiky ovládnutí a vyloučení atd.) se prakticky příliš nikdo nezabývá.

Do jaké míry je architektura „obrazem doby/společnosti“ a do jaké míry by měla usilovat o společensky odpovědnější přístup? Může být architektura (z podstaty) dobrá nebo špatná? Nebo jsou jen dobří či špatní klienti? Je architektura pro špatného klienta špatnou architekturou? Byla by ta architektura jinou, pokud by byla pro dobrého klienta? Může mít (dobrá) architektura pozitivní vliv na své uživatele? Pokud ano, ospravedlňuje architekty a architektky pracovat pro špatné klienty? Stanoví-li si někdo etické zásady pro svou praxi (např. odmítat namyšlenou investorskou architekturu, rasistické či diskriminující projekty, spekulativní výstavbu apod.), měl by být považován za lepšího (lépe naplňujícího poslání architektury) či jen etičtějšího architekta? Jak by se architekti a architektky měli postavit k zakázkám „neetické“ architektury? Měli by je přenechat „neetickým“ (horším?) architektům? Jaké východisko je obhajitelné?

Tvorba prostředí (architektury) jako politický akt. Elementy architektury v sobě nesou ideje, agendu. To, jak se utváří prostředí, s sebou vždy přináší politickou dimenzi. Architekti jsou neustále stavěni před rozhodnutí. Tvorba architektury není pouze binárním procesem mezi architektem a klientem (ať už je jím kdokoli), vše je součástí komplexní sítě spojení a interakcí (nejen antropogenních), v konfliktu. Východiskem ze současné situace (rasismus, nerovnost, koncentrace moci...) není ani kolaborace ani odchod, ale rozvrat (narušování zevnitř). Každý postoj je důležitý, protože zabírá místo ve veřejném prostoru, stojí v opozici konformním hlasům. Architektonická praxe jako politický akt, nikoli aktivismus.

Etická témata týkající se sociálních a politických přesahů architektury diskutují ve video rozhovorech oslovení výzkumníci a výzkumnice společenských věd s autory projektů, které reprezentují určité dopady spojené s jejich realizací – veřejný prostor jako „nástroj kontroly“,

gentrifikace a komodifikace, privatizace a komercializace, depolitizace a manažerizace řízení obce, turistifikace pohraničí či práce v nedemokratických režimech. Jedná se o tyto projekty a aktéry:

Park Hvězdička (2015), Brno • Zdeněk Sendler • Kateřina Sidiropulu Janků
reSITE festival (od 2012) a Manifesto (2018), Praha • Martin Barry • Michaela Pixová
Quadrio (2014), Praha • Jakub Cigler • Petr Gibas
OC Plzeň Plaza (2007), Plzeň • Jaroslav Dokoupil • Petr Matoušek
Dolní Břežany (od 2002) • Anna Šlapetová • Robert Osman
Stežka v oblacích (2015, arch. Zdeněk Fránek), Dolní Morava • Richard Novák • Stanislav Biler
Ester (2017), Jeruzalém • Martin Rajniš • Jan Motal
Náplavka (2018), Praha • Petr Janda • Barbora Bírová

V průběhu obou výstav se uskuteční několik přednášek, diskusí, promítání či komentovaných procházek – např. na téma etiky plánování, detenční architektury, etiky architektonické praxe, etiky ve vzdělávání architektů apod. Aktuální informace budou zveřejněny na webu projektu a facebookové stránce.

www.draziarchitekti.wixsite.com/home

www.facebook.com/draziarchitekti

Projekt „Drazí architekti... — Etika architektury“ vznikl za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky, Státního fondu kultury České republiky a statutárního města Brna. Partnerem výstavy je NEST interiér.

Srdečně Vás zveme na zahájení výstavy „Drazí architekti...— Etika architektury“, které proběhne ve čtvrtek 20. září 2018 v 18:00 hodin v prostorách Galerie Architektury Brno.

Výstava bude otevřena úterý–neděle od 10:00 do 18:00 hodin a potrvá do 7. října 2018, poté se představí v Galerii Jaroslava Fragnera v Praze. Vstupné na výstavu je dobrovolné.

Pro více informací prosím kontaktuje kurátorku projektu: Karolína Plášková, karolina.plaskova@gmail.com, +420 731249543; +43 681 10504254.

Drazí architekti... — Etika architektury

20. 9.–7. 10. 2018 Galerie Architektury Brno

10. 10.–26. 10. 2018 Galerie Jaroslava Fragnera

kurátorka: Karolína Plášková

odborná spolupráce: Jan Kristek, Tomáš Hlaváček

kamera: Tomáš Hlaváček, Vít Trunec

stříh: Tomáš Hlaváček

architektonické a grafické řešení: Karolína Plášková, David Helešic

pořadatelé: Galerie Architektury Brno, Galerie Jaroslava Fragnera

spolupořadatel: Fakulta architektury ČVUT